

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2025/2026 Н.Р.

Інструктивно-методичні рекомендації з економіки на 2025/2026 н.р. розроблені з метою забезпечити єдиний підхід до організації освітнього процесу, підвищити ефективність викладання та сприяти формуванню в учнів глибоких і системних знань з економіки.

Сучасний світ змінюється надзвичайно швидко, і разом із ним еволюціонують економічні процеси, технології та ринки праці. Наше завдання як педагогів – не просто передати учням суму знань, а сформувати у них економічне мислення, здатність орієнтуватися у складному фінансовому світі, приймати виважені рішення та бути готовими до викликів завтрашнього дня.

У 2025/2026 навчальному році економіка буде викладатися на профільному рівні в **10-11 класах** за навчальною програмою, що затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 №1407. Змістом пояснювальної записки до навчальної програми визначено компетентнісний потенціал предмета, мета і основні завдання курсу економіки у старшій школі [2].

У 10-11 класах закладів загальної середньої освіти пропонується працювати за підручниками, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Електронні версії підручників для вивчення курсу розміщено в на сайті «Шкільні підручники онлайн» [4].

Використання навчальних посібників, зошитів з друкованою основою, що доповнюють зміст підручників, є обов'язковим і може мати місце в освітньому процесі лише за умови дотримання вимог щодо уникнення перевантаження учнів та добровільної згоди всіх батьків учнів класу на фінансове забезпечення.

У 10 класі курс «Економіка» (105 годин, 3 годин на тиждень) охоплює 2 розділи.

Розділ I «Фундаментальні поняття економіки» знайомить учнів з такими темами: «Завдання економічної науки та її значення в житті суспільства і людини», «Зміст основних економічних явищ та процесів», «Споживач в економіці. Економічні потреби та економічні інтереси», «Проблема обмеженості ресурсів та вибору виробника», «Відносини власності», «Економічні системи. Особливості економічного кругообігу», де учні знайомляться з роллю економічної науки в житті людини та суспільства. Опрацювавши розділ, здобувачі освіти навчаються:

- розрізняти суб'єкти та об'єкти економічних відносин, методи економічного дослідження;
- наводити приклади переваг, які надають людині економічні знання;
- характеризувати зв'язки економічної науки з іншими науками та етапи еволюції поглядів на предмет економічної науки;
- застосовувати алгоритм раціонального прийняття рішення для споживчого, підприємницького та громадського вибору.

Розділ II «Фундаментальні процеси та явища ринкової економіки» передбачає ознайомлення з темами «Ринкове вирішення основних проблем економіки: що, як, для кого виробляти», «Гроші в ринковій економіці», «Основні параметри ринку: попит, пропозиція,

ринкова ціна», «Еластичність попиту і пропозиції та застосування знань про еластичність в практичній діяльності», «Ринкова структура: особливості різних ринків», «Доходи у ринковій економіці». Вивчення означених тем допомагає учням:

- визначати переваги та обмеження організації економіки на ринкових засадах;
- розрізняти ознаки досконалої конкуренції;
- наводити приклади прояву досконалої та недосконалої конкуренції;
- характеризувати зміст принципу «прихованої руки ринку».

Програмою в 10 класі передбачено виконання 5 практичних робіт, обов'язковими для оцінювання є 2 практичні роботи за семестр. Тематика практичних робіт надається в навчальній програмі [2].

В **11 класі** курс «Економіка» (105 годин, 3 годин на тиждень) є логічним продовженням курсу економіки, що вивчався у 10 класі, та охоплює 3 розділи:

- розділ III «Підприємство та підприємницька діяльність». У ході опрацювання розділу передбачено усвідомлення кожним старшокласником того, що підприємливість – це здатність до самостійних, неординарних, нетипових дій, тому в ринкових умовах практично всі люди мають бути підприємливими, але це не означає, що всі повинні й можуть бути підприємцями;

- розділ IV «Національна економіка та роль уряду у її функціонуванні»;
- розділ V «Світова економіка та інтеграційні процеси».

Ознайомлення з розділами IV та V розкриє закономірності функціонування національної економіки як цілого, роль уряду в забезпеченні цієї цілісності та його інструменти впливу на економіку, дозволить усвідомити та критично оцінити важливість міжнародної економічної інтеграції й особистої участі в ній країн світу, формування торгівельних відносин України з іншим світом на засадах гарантування економічної безпеки національної економіки, конкурентні переваги України на світових ринках сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів: запаси мінеральних ресурсів, місце України в системі міжнародних економічних відносин та потребу майбутніх змін, переваги та загрози для національної економіки від глобалізації.

Програмою в 11 класі передбачено виконання 8 практичних робіт, обов'язковими для оцінювання є 2 практичні роботи за семестр.

Практичні роботи з економіки є особливою формою, способом і засобом перевірки та оцінювання результатів навчання. Під час виконання практичних робіт удосконалюються навички опрацювання й обробки статистичних даних і фактичних матеріалів, уміння характеризувати й порівнювати економічні явища, виявляти загальні економічні закономірності, встановлювати зв'язки і залежності, робити висновки, складати прогнози, удосконалювати навички графічної грамотності, розвивати логічне мислення, творчі й підприємницькі здібності, формувати вміння працювати з різноманітними інформаційними ресурсами.

Деякі рекомендації щодо проведення практичних робіт:

- план виконання практичної роботи розробляється вчителем і пропонується учню перед початком роботи;
- підсумки практичних робіт оприлюднюються у класі й оцінюються вчителем;
- практичні роботи можуть виконуватись окремим учнем або групою учнів у позашкільний час;
- на аналіз виконаної практичної роботи і підведення підсумків у класі відводиться 1 година.

Письмові роботи з економіки, у тому числі тематичні, що виконуються протягом семестру, після завершення вивчення теми можуть виконуватись у різному форматі. Підсумкова контрольна робота, одна на рік, виконується письмово і є обов'язковою. Рекомендуємо в письмову роботу включати тестові завдання та економічні задачі. Завдання письмової робо-

ти добираються вчителем.

Під час навчання економіки важливим залишається проведення обов'язкового оцінювання навчальних досягнень учнів: поточного, тематичного й підсумкового, а основним видом оцінювання є тематичне. На основі тематичних оцінювань, що є результатом поточного оцінювання, виставляється семестрова оцінка, а на основі семестрових – річна, при цьому оцінюються реальні досягнення учня, а не його середній бал [3].

Згідно з Дорожньою картою впровадження реформи НУШ у базовій та старшій школі у 2025/2026 навчальному році розпочнеться викладання курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» для здобувачів і здобувачок освіти у 8 класах усіх закладів загальної середньої освіти України [1].

Інформатизація освітнього процесу суттєво впливає на зміст, організаційні форми й методи навчання та управління навчально-пізнавальною діяльністю, спричиняє істотні зміни в діяльності учнів. Завдяки використанню мультимедійних, інтерактивних технологій, інтернету можливості сучасного уроку значно розширюються. Інтернет-ресурси допомагають вчителям економіки бути більш ефективними та надавати учням цікаві та актуальні знання про світову та національну економіку, дозволяють оновлювати уроки згідно з сучасними трендами та подіями. Проте важливо пам'ятати, що використання цих сервісів має бути належним і безпечним; необхідно дотримуватись авторських прав та етичних стандартів при використанні інформації з інтернету.

Рекомендуємо декілька інтернет-ресурсів:

- Портал споживача: www.consumerinfo.org.ua;
- Державна служба статистики України: www.ukrstat.gov.ua;
- Національний банк України: www.bank.gov.ua.

Список використаних джерел та літератури

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р). URL: <https://cutt.ly/PXrsKAs> (дата звернення: 18.06.2025).

2. Навчальна програма з економіки (профільний рівень) для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл, затверджена наказом Міністерства освіти і науки №1407 від 23 жовтня 2017 року. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58882/> (дата звернення: 18.06.2025).

3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти». URL: <http://surl.li/csinr> (дата звернення: 18.06.2025).

4. Сайт «Шкільні підручники онлайн». URL: <https://pidruchnyk.com.ua/> (дата звернення: 18.06.2025).

5. Центр фінансових знань «Талан». URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#navchalni-programy> (дата звернення: 18.06.2025).